

DỰ ÁN CẢNG NƯỚC SÂU MỸ THỦY VÀ KHU KINH TẾ ĐÔNG NAM - ĐỘNG LỰC MỚI KHÔNG CHỈ CHO QUẢNG TRỊ MÀ CẢ EWEC

Ths. Lê Thị Thu Huyền
P. Trưởng khoa Xây dựng Cảng

Trong Chương trình hành động số 35- CTHĐ/TU ngày 22/5/2007 thực hiện Nghị quyết về chiến lược biển Việt Nam đến năm 2020 của Tỉnh ủy Quảng Trị đã nhấn mạnh “ Từng bước quy hoạch và xây dựng một số khu kinh tế biển theo hướng lâu dài và bền vững”. Từ kết quả khảo sát, nghiên cứu thực địa, nhất là về thủy hải văn, địa chất công trình của TS Bùi Quốc Nghĩa và các nhà khoa học tại Công ty cổ phần Tư vấn Phát triển Duyên hải (DHD) đã xây dựng nên đề án “xây dựng cảng nước sâu Mỹ Thủy và khu kinh tế biển Đông Nam Quảng Trị”. Từ kết quả nghiên cứu đầy triển vọng đây, năm 2008, tỉnh Quảng Trị đã đề xuất về việc đầu tư xây dựng cảng biển Mỹ Thủy và khu kinh tế Đông Nam của tỉnh và đã được Phó Thủ tướng thường trực Nguyễn Sinh Hùng đồng ý (tại Thông báo số 272/TB-VPCP ngày 24/9/2008) cho bổ sung vào quy hoạch hệ thống cảng biển Việt Nam. Đề xuất đó đánh dấu một triển vọng đầy hứa hẹn, tạo “cú hích” mới cho Quảng Trị khai thác “địa lợi” để phát triển không chỉ kinh tế-xã hội của Quảng Trị mà cả của EWEC theo hướng bền vững.

Quảng Trị có một lợi thế rất lớn mà các tỉnh miền Trung khác không có được đó là ở vị trí mặt tiền cực Đông ngấn nhất thông ra Thái Bình Dương và hành lang kinh tế Đông Tây. Ngoài ra những lợi thế rất lớn thu hút nhiều nhà đầu tư đến với dự án Cảng nước sâu Mỹ Thủy và KKT Đông Nam đó là:

Thứ nhất, những lợi thế của cảng biển Mỹ Thủy và khu kinh tế Đông Nam

Một là, ưu thế của cảng biển Mỹ Thủy. Theo TS Bùi Quốc Nghĩa “Cảng Mỹ Thủy sẽ là cảng đào sâu vào đất liền đầu tiên của Việt Nam”. Vị trí khu vực biển Mỹ Thủy thuận lợi trong việc xây dựng cảng biển nước sâu cho tàu có tải trọng lớn. Hiện nay các cảng biển ở miền Trung như cảng Đà Nẵng, cảng Chân Mây độ sâu chỉ đủ cho tàu có tải trọng tối đa 5 vạn DWT. Khu vực ngoài khơi Mỹ Thủy cách bờ chỉ 1 km đã đạt độ sâu 17-18 m, đảm bảo cho tàu có tải trọng từ 10 vạn DWT đến 40.000 DWT cập cảng; công suất cảng không hạn chế, thực tế chỉ phụ thuộc vào nhu cầu phát triển tại vùng hậu phương của cảng. Trong đó, đoạn bờ biển dài 5-7 km từ Gia Đăng về Mỹ Thủy có điều kiện rất thuận lợi để mở và ổn định luồng tàu hiệu quả nhất. Kết quả khảo sát thực địa đã cho thấy đoạn bờ biển cửa rạch nước thông nằm giữa hai xã Hải An và Hải Khê là phù hợp nhất. Với giải pháp cảng đào chỉ chiếm vùng bờ biển dài 1-1,5km, cho nên phần lớn mặt tiền bờ biển vẫn được khai thác bình thường cho các mục đích khác như phát triển du lịch, phát triển đô thị biển.

Hai là, Khu Đông Nam Quảng Trị theo quy hoạch gồm 10 xã ven biển của huyện Hải Lăng và Triệu Phong với diện tích khoảng 11.469 ha, lớn hơn so với diện tích của cảng LaemChabang ở Thái Lan, mật độ dân cư thưa, địa hình bằng phẳng, rất thuận lợi cho quy

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

hoạch và bố trí các dự án, nhất là các dự án có tính chất liên hoàn. Đặc biệt, vị trí liền kề vùng mở cửa cảng nước sâu Mỹ Thủy có diện tích đất rộng 40-50km² (thuộc các xã Hải Khê, Hải An, Hải Quế và Hải Ba - huyện Hải Lăng) bằng phẳng, có cao độ trên 5 mét không bị ngập lụt, có độ phủ thực vật tốt chống cát bay, địa chất tốt và dân cư hiện rất thưa thớt nên phù hợp để xây dựng các công trình kho bãi, công nghiệp và logistic. Mục tiêu chủ yếu là phát triển 1 khu động lực phát triển kinh tế, có đủ các khu chức năng cần thiết với lĩnh vực trọng tâm là công nghiệp, công nghiệp dầu khí, thương mại, dịch vụ du lịch, các trung tâm tài chính. Trong định hướng thu hút các dự án đầu tư tại KKT Đông Nam, bước đầu khai thác lợi thế so sánh, tập trung ưu tiên xúc tiến đầu tư các dự án thuộc lĩnh vực năng lượng (nhiệt điện than, than hóa khí, lọc hóa dầu...), vì đây là các dự án có quy mô lớn, tạo nguồn hàng chủ lực trong giai đoạn đầu cho cảng biển Mỹ Thủy (dự án nhiệt điện than 1.200 MW có vốn đầu tư khoảng 2,26 tỷ USD, lượng than nhập khẩu khoảng 3,5 triệu tấn năm; dự án sản xuất Methane Gas – than hóa khí công suất 1 triệu tấn SNG cần 5 triệu tấn than, vốn đầu tư khoảng 2,5 tỷ USD). Quan điểm xây dựng Khu Đông Nam được xác định đó là khi khai thác quỹ đất không được làm tổn hại và phá vỡ cảnh quan môi trường, hệ sinh thái, khai thác triệt để vùng ven biển, ven đầm trũng và phân khu chức năng hợp lý. Về hướng phát triển xây dựng, Khu Đông Nam Quảng Trị được bố trí theo các trục không gian chủ đạo kết nối từ hệ thống giao thông quốc gia với các khu chức năng. Đồng thời phát triển khu đô thị mới với tính chất dịch vụ du lịch, hỗ trợ phát triển công nghiệp tại khu vực phía Bắc ven biển. hình thành các khu tái định cư, cải tạo các điểm dân cư ven biển, các làng đô thị hóa. Các Khu công nghiệp tập trung chủ yếu về phía Tây Nam.

Ba là, nguồn nhiên liệu khí tự nhiên, đây là nguồn nhiên liệu sạch, các doanh nghiệp Thái Lan đã có thói quen sử dụng cả trong công nghiệp và trong sinh hoạt (tất cả xe taxi tại

Băng Cốc đều sử dụng khí nén CNG làm nhiên liệu). Tại khu phức hợp không lồ như Maptaphut, nơi có đến 147 dự án đầu tư, 80% nhiên liệu sử dụng từ nguồn khí thiên nhiên được đưa vào từ vịnh Thái Lan. Theo Quyết định số 459/QĐ-TTg ngày 30/3/2010 của Thủ tướng Chính phủ về quy hoạch tổng thể phát triển ngành công nghiệp khí đến năm 2015, định hướng đến năm 2025 đã xác định trong giai đoạn 2014-2016 sẽ xây dựng hệ thống đường ống dẫn khí từ các lô 111/4-112-113 (mỏ Báo Vàng với trữ lượng lớn) vào Quảng Trị với công suất thiết kế khoảng 1-3 tỷ mét khối/năm (do quá trình khoan thăm dò và thăm định trữ lượng và thành phần khí của liên doanh VIETGAZPROM kéo dài hơn dự kiến nên thời gian đưa khí vào bờ có thể sẽ phải chậm lại hai năm).

Bốn là, các nhà đầu tư đánh giá cao lợi thế của Quảng Trị về nguồn nhân công giá rẻ (tiền lương công nhân may tại Quảng Trị hiện nay chỉ khoảng 140 USD/tháng trong khi tại Thái Lan khoảng 250 USD/tháng) và nguồn nguyên liệu tại chỗ, nhất là nguồn cát trắng có hàm lượng SiO₂ cao (trên 99%) và trữ lượng lớn (trữ lượng tài nguyên dự báo trên 55 triệu tấn) nằm dọc các xã ven biển thuộc Khu Đông Nam Quảng Trị, thuận lợi cho việc sản xuất thủy tinh cao cấp, đặc biệt là các sản phẩm công nghệ cao như sợi thủy tinh, sứ thủy tinh cách điện, kính float, men frit, vật liệu composite, các tấm panen pin mặt trời...

Năm là, nguồn nước ngọt cung cấp cho hoạt động sản xuất và sinh hoạt ở khu kinh tế Đông Nam. Các nhà đầu tư Thái Lan đánh giá cao về lợi thế nguồn nước ngọt hiện có tại địa phương. Theo thiết kế, hồ Sông Nhùng sau khi được xây dựng, đắp đập với độ cao khoảng 11m, có dung tích hồ chứa trên 35 triệu mét khối với cự ly cách vùng dự án chỉ khoảng 22km, thuận lợi hơn nhiều so với nguồn nước ngọt cung cấp cho khu phức hợp Maptaphut ở Thái Lan, đáp ứng về cơ bản nhu cầu cung cấp nước ngọt cho các dự án sản xuất và sinh hoạt tại KKT Đông Nam. Ngoài ra, nguồn nước từ

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

hệ thống thủy lợi Nam Thạch Hãn và các sông Ô Lâu, Ô Giang trên địa bàn Hải Lăng là lợi thế được các nhà đầu tư đánh giá cao.

Sáu là, việc đầu tư xây dựng cảng nước sâu Mỹ Thủy và Khu kinh tế Đông Nam để đón đầu các cơ hội khi Hiệp định Thương mại xuyên Thái Bình Dương (TPP) được ký kết và Cộng đồng kinh tế ASEAN trở thành hiện thực vào năm 2015, theo đó hàng hóa do các doanh nghiệp Thái Lan sản xuất tại KKT Đông Nam xuất khẩu sang Mỹ, EU sẽ được hưởng mức thuế ưu đãi như xuất khẩu từ Thái Lan hiện nay (theo quy chế tối huệ quốc). Mặt khác, khi Cộng đồng kinh tế ASEAN có hiệu lực hoàn toàn, các hàng rào thuế quan và cả phi thuế quan (như kiểm dịch động, thực vật) được dỡ bỏ, dòng chảy hàng hóa hai chiều trên tuyến Quốc lộ 9 sẽ gia tăng, cảng Mỹ Thủy trở thành cửa ngõ ra Thái Bình Dương gần nhất của các quốc gia trên Hành lang kinh tế Đông- Tây (EWEC), đầu mối trung chuyển hàng hóa giữa các nước ASEAN + 3 (Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc). Các hoạt động logistics, gia công tái chế tại KKT Đông Nam sẽ có điều kiện phát triển, đây là lý do mà các nhà đầu tư Thái Lan quan tâm hạ tầng.

Bảy là, KKT Đông Nam Quảng Trị có vai trò quan trọng trong chiến lược kết nối năng lượng Việt Nam- Lào - Thái Lan. Đất nước Thái Lan được xếp vào các nước nghèo về tài nguyên dầu mỏ và khí đốt, tiềm năng về thủy điện và than cũng rất hạn chế. Hiện nay, khoảng 70% lượng khí thiên nhiên phục vụ phát điện ở Thái Lan nhập từ Myanmar. Tuy nhiên giá khí đốt nhập khẩu đang tăng dần và dự báo sau năm 2020 nguồn cung từ Myanmar sẽ khó khăn. Vì thế, việc các nhà đầu tư Thái Lan đã chọn Mỹ Thủy và Khu Đông Nam Quảng Trị là một giải pháp hợp lý nhằm cân đối năng lượng cho nhu cầu lâu dài của Thái Lan sau này. Mặt khác tại khu vực vùng dự án đã hoàn thành ba quy hoạch chính, đó là quy hoạch khí, quy hoạch điện và quy hoạch cảng biển.

Thứ hai, những nỗ lực của địa phương vùng dự án và các nhà đầu tư

Về phía địa phương, hiện nay, Chính phủ Việt Nam đồng ý giao cho Công ty Điện lực quốc tế Thái Lan (EGATi) làm chủ đầu tư Dự án Nhà máy nhiệt điện Quảng Trị có công suất 1.200 MW (2x600MW) và triển khai thực hiện Dự án theo hình thức Xây dựng - Kinh doanh - Chuyển giao (BOT) từ tháng 8 năm 2013. Theo MoU, tổ máy 1 và tổ máy 2 của nhà máy dự kiến sẽ được đưa vào vận hành thương mại năm 2021. Bộ Công thương đã ban hành Quyết định số 4751/QĐ-BCT ngày 9/7/2013 về phê duyệt quy hoạch địa điểm. UBND tỉnh đã có công văn số 2645/ UBND-CN ngày 19/8/2013 của về việc công bố quy hoạch địa điểm Trung tâm Điện lực Quảng Trị, UBND huyện Hải Lăng đã phối hợp với Sở Công thương công bố quy hoạch, cắm mốc chỉ giới, tiến hành lập biên bản bàn giao mốc giới quy hoạch cho các xã liên quan, tiến hành quay phim tư liệu hiện trạng khu vực quy hoạch, ban hành các văn bản quy định tạm thời về việc quản lý đất đai và xây dựng trong khu vực quy hoạch. Hải Lăng đã tích cực phối hợp với các sở, ban, ngành của tỉnh, các nhà đầu tư trong và ngoài nước trong việc triển khai công tác khảo sát, quy hoạch và chuẩn bị các điều kiện để từng bước khởi động KKT Đông Nam. UBND huyện đã chỉ đạo các ban, ngành, các xã trong vùng dự án triển khai công tác thống kê về thực trạng dân cư, lao động, việc làm, đất đai, nhà cửa, vật kiến trúc, cây cối, mô mả khu vực dự kiến quy hoạch (khoảng 4.000 ha thuộc các xã Hải An, Hải Khê, Hải Ba, Hải Dương, Hải Quế), điều tra xã hội học về ý kiến, nguyện vọng của nhân dân liên quan đến việc di dời nhà cửa, mô mả, những vấn đề đặt ra về đời sống, việc làm khi đến nơi ở mới. Huyện cũng đã hoàn thành sơ bộ quy hoạch các khu tái định cư, các khu nghĩa địa mới phục vụ việc di dời, phối hợp đơn vị tư vấn quy hoạch địa điểm các khu nhà ở phục vụ chuyên gia đến làm việc đầu tư tại KKT. Huyện Hải Lăng cũng đã tổ chức các đoàn tham quan học tập kinh nghiệm

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

về công tác quy hoạch, giải phóng mặt bằng, đào tạo nguồn nhân lực tại KKT Vũng Áng (Hà Tĩnh), tổ chức cho lãnh đạo huyện và lãnh đạo các xã trong vùng dự án tham quan thực tế các cảng biển Maptaphut và Leamchabang (Thái Lan), đây là các cảng biển nước sâu nhân tạo được xây dựng trên vùng biển bãi ngang có quy mô và tính chất tương tự như cảng Mỹ Thủy trong tương lai. UBND huyện cũng đang triển khai các thiết kế mẫu, quy hoạch mẫu các khu nghỉ địa lấy ý kiến tham gia của nhân dân để từng bước triển khai thực hiện sau khi UBND tỉnh phê duyệt quy hoạch chung Khu Đông Nam nhằm giảm thiểu chi phí di dời giải phóng mặt bằng (GPMB) sau này. Huyện cũng đang phối hợp các sở, ngành liên quan hoàn chỉnh hồ sơ trình UBND tỉnh bổ sung quy hoạch khu du lịch biển Hải Khê, đồng thời triển khai thử nghiệm các mô hình sản xuất mới có hiệu quả cao trên vùng đất cát để góp phần tạo việc làm và ổn định cuộc sống của nhân dân khi đến nơi ở mới.

Về phía nhà đầu tư, chỉ tính riêng từ năm 2012 đến nay đã có trên 20 đoàn nước ngoài đến tìm hiểu và triển khai các bước chuẩn bị đầu tư vào Khu Đông Nam, trong đó có nhiều quan chức Chính phủ và doanh nghiệp hàng đầu của Thái Lan như Thiếu tướng Lattasanya Piansomparn, cố vấn Bộ trưởng Bộ Năng lượng Vương quốc Thái Lan; Tiến sĩ Pichit Rattakul, nguyên Thị trưởng thủ đô Băng Cốc, nguyên Thứ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ Thái Lan; Tiến sĩ Siri Siphongphan, Viện trưởng Viện Dầu khí Thái Lan; bà Anchalee Chavanich, nguyên Cục trưởng Cục quản lý các khu công nghiệp Thái Lan, hiện là Chủ tịch Hội đồng quản trị Tập đoàn Điện lực Thái Lan (EGAT); ông Piapapol Triyakasem, Giám đốc Công ty One Asian development, Co LTD, nguyên Cố vấn Thủ tướng Thái Lan. Trong đó, thực hiện Biên bản ghi nhớ ngày 23/5/2012 giữa tỉnh Quảng Trị và

Công ty One Asian Development - Thái Lan, Công ty đã tiến hành nghiên cứu cơ sở quy hoạch nhằm xác định rõ các hạng mục đầu tư, phát huy các tiềm năng thế mạnh của địa phương, hướng tới mục tiêu xây dựng Khu Đông Nam Quảng Trị xứng tầm là một khu vực năng động, hiện đại. Trên cơ sở đó, Công ty One Asian Development đã xác định các dự án triển vọng đầu tư, tiến hành đánh giá cơ sở các dự án để xác định tính khả thi về mặt thương mại, tài chính, kỹ thuật... Theo báo cáo dự án, giai đoạn I sẽ tiến hành phát triển trên diện tích 5,940 ha (thuộc địa bàn huyện Hải Lăng) được bố trí phát triển cảng biển Mỹ Thủy, khu vực dịch vụ cảng và của các công trình hỗ trợ, cũng như các công trình ưu tiên có chức năng năng lượng bao gồm tổ hợp các nhà máy nhiệt điện than và khu vực tiếp nhận, chế biến và sử dụng dầu, khí thiên nhiên. Trong diện tích đó cũng được bố trí để xây dựng các khu thương mại, dân cư, văn hóa... Hiện tại, Công ty One Asian development đã đầu tư hạ tầng cảng biển và giải phóng mặt bằng với 109 tỷ đồng.

Với vị trí địa lý và điều kiện thiên nhiên thuận lợi cũng như nỗ lực của các bên, dự án đầu tư xây dựng Khu kinh tế Đông Nam Quảng Trị và cảng biển Mỹ Thủy khi đi vào thực hiện sẽ là động lực mới để phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh hiện tại và tương lai, góp phần nâng cao hiệu quả của Hành lang kinh tế Đông Tây, rút ngắn khoảng cách về tăng trưởng kinh tế tỉnh nhà so với cả nước và khu vực. Mặt khác, đây là cơ hội giải quyết việc làm và tạo thu nhập ổn định cho hàng vạn lao động trực tiếp và gián tiếp với nhiều ngành nghề đa dạng, góp phần đẩy mạnh xuất nhập khẩu, mở rộng quan hệ kinh tế quốc tế với các nước trên thế giới, tạo bước đột phá để chuyển dịch chuyển nền kinh tế của tỉnh theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa./.